

EUROPOS PARLAMENTAS



SPECIALUS LEIDINYS

**2004 m. lapkričio 16 - 17 d.  
EUROPOS VADOVŲ TARYBA  
Briuselis**

**PIRMININKO p. JOSEP BORRELL FONTELLES KALBA  
PIRMININKAVIMO IŠVADOS**



04/S-2004

*Vadovybės generalinis direktoratas*

(Intranet) <http://www.europarl.ep.ec/bulletins> (Special Edition 2004)  
(Internet) <http://www.europarl.eu.int/bulletins> (Special Edition 2004)

*\\EPADES\PUBLIC\SOMMET\2004\12-Bruxelles*

**Europos Parlamento Pirmininko Josepo Borrellio kalba  
Europos Vadovų Tarybos susitikimas  
Briuselis, 2004 m. gruodžio 17 d.**

-----

Gerbiamieji Europos Vadovų Tarybos nariai,

visų pirma noriu padėkoti Europos Vadovų Tarybai pirmininkaujantiems Nyderlandams už jų parodytą atidumą Europos Parlamentui. Be to, noriu priminti šios šalies sprendimą pirmininkaujant teikti didelį dėmesį informavimui apie Europą, nes atėjo metas, kai tapo būtina informuoti piliečius.

Prieš mėnesį pasižadėjau jums, kad Europos Parlamentas darys viską, ką gali, kad stipri įvairiapusiškai Parlamento remiama Komisija galėtų pradėti savo darbą. Savo pažadą ištesėjome.

Ką apims Komisijos darbas?

Ateinančių, t. y. 2005 m., sausio 26 d. Komisijos Pirmininkas J. M. Barrozas pristatys savo 2005 m. darbo programą ir daugiametę kitų penkerių metų darbo programą. Pirmą kartą, laukdamas *de facto* įsigaliojant Konstitucijos, jis pasiūlys tarpinstitucinį susitarimą patvirtinti šiai penkerių metų programai.

Mes Parlamente esame pasirengę derėtis dėl tokio susitarimo, kuris mums visiems suteiks pagrindą ateinančių penkerių metų darbui.

Mūsų politiniai prioritetai apims įvairius klausimus.

Pradėsiu nuo finansinės perspektyvos.

Europos Parlamentas labai rimtai atsižvelgia į savo neginčijamą vaidmenį sudarant finansinę perspektyvą. O be Parlamento finansinę perspektyvą parengti neįmanoma.

Turime kartu pasiekti susitarimą dėl 2007–2013 m. laikotarpio. Šiuo tikslu Parlamentas įsteigė laikinąjį komitetą, kuriam turiu garbę pirmininkauti, kurio uždavinys yra priimti nuoseklią ir pagrįstą poziciją. Savo darbe remiamės Komisijos pasiūlymais.

Norime susitarti. Norime susitarti per numatytą terminą. Tačiau nenorime susitarti bet kaip.

Be to, reikia, kad valstybės narės tarpusavyje susitartų.

Šešios valstybės narės oficialiai pareiškė savo poziciją dėl R. Prodzio vadovaujamos Komisijos pateiktų pasiūlymų, oficialiai perimtų J. M. Barroso vadovaujamos Komisijos. Skaičių palyginimas daug ką sako.

Visų pirma reikia lyginti tai, ką galima lyginti. Absurdiška lyginti Komisijos pasiūlymą dėl asignavimų mokėjimams ir šešių šalių pasiūlymą dėl asignavimų išipareigojimams.

Iš tikrųjų reikia lyginti:

- Komisijos pasiūlymą 2007–2013 m. laikotarpiui skirti 1,025 milijardų eurų asignavimus išipareigojimams, sudarančius 1,26 proc. BVP,
- su šešių šalių pasiūlymu šiam laikotarpiui skirti 815 000 milijonų eurų asignavimus išipareigojimams, sudarančius 1 proc. BVP .

Vadinasi, šešios šalys siūlo skirti 210 000 milijonų eurų mažiau, palyginti su Komisijos siūloma suma.

Neaišku, ar nustaćius 1 proc. ribą pavyks pasiekti, kad apribotume savo politinius tikslus ir įvykdytume prisiimtus įsipareigojimus.

Be to, noriu jums priminti, kad jei Parlamentas ir Taryba nepasiektų susitarimo dėl daugiametės finansinės programos, tai reikštų, kad reikėtų:

- iš naujo derėtis dėl visų Sąjungos politikos sričių metinių planų;
- grįžti prie Sutartyse numatytos metinės biudžeto sudarymo procedūros, t. y. dvi biudžeto valdymo institucijos turėtų susitarti. Esu įsitikinęs, kad nei Taryba, nei Parlamentas nenori atgaivinti praeityje vykusius ginčus, kai kiekviena institucija siekė įtvirtinti savo poziciją.

Neįsivaizduoju, kad Taryba galėtų sumažinti dotacijas ir tuo pačiu priimti naujus Sąjungos laukiančius iššūkius ir prioritetus, kadangi jūs jau patvirtinote išlaidas žemės ūkiui iki 2013 m.

Kalbėdamas apie iššūkius ir prioritetus, turiu galvoje ypač:

- visišką dabartinės ir būsimos plėtros įgyvendinimą;
- sanglaudos politikos, kuri yra tikra Bendrijos solidarumo skatinimo priemonė, tęsimą;
- augantį Sąjungos vaidmenį pasaulyje ir naujas politikos kryptis, ypač mokslinių tyrimų ir švietimo srityse.

Leiskite man padaryti vieną pastabą: įdomu, kad per ateinančią plėtrą į ES įstosiančioms valstybėms narėms (ypač Turkijai) nenumatytas tinkamas finansavimas.

Man susidarė įspūdis, kad Tarybos tikslas yra daugiau europiečių, tačiau mažiau Europos.

Neįmanoma plėsti Europos mažesniais ištekliais. Tai neseniai Europos Parlamente minėjo J. M. Barrosas.

Tačiau nesibaiminkite. Kitaip nei teigiama, Europos Parlamentas nerūpestinga biudžeto valdymo institucija, ir tai įrodo faktai:

- 1988–2003 m. laikotarpiu Taryba, o ne Parlamentas, buvo daugiausia savo būtinas išlaidas padidinusi biudžeto valdymo institucija; kita vertus, 1996–2002 m. 15 ES narių nacionaliniai biudžetai padidėjo 22,9 proc., o Sąjungos biudžetas buvo padidintas tik 8,2 proc.

Svarbiausia noriu jums pasakyti, kad šios derybos neturi tapti vien „skaičių ir procentų mūšiu“ – reikia nepamiršti, kad mūsų vykdomo Europos projekto finansavimas turi atitikti jos užmojus.

Gerbiamieji,

prieš pradėdamas kalbėti pagrindiniu šio Tarybos susitikimo klausimu – dėl Turkijos narystės ES – norėčiau paminėti kitus darbotvarkės punktus.

Ginčai priimant sprendimą dėl Turkijos trukdė deramai įvertinti sprendimų dėl Bulgarijos, Rumunijos ir Kroatijos narystės ES svarbą. Palaikome Bulgarijos įdėtas pastangas, kadangi šalis sugebėjo per trumpą laiką pasiekti kelią, vedantį derybų dėl narystės ES link.

Vis dar manome, jog Rumunija turi įdėti daugiau pastangų siekdama didesnio teisinės sistemos nepriklausomumo, rečiau taikyti kritiškiems atvejams numatytas priemones ir visiškai panaikinti korupciją. Parlameno manymu, akivaizdu, kad Rumunijai turi būti taikomos tos pačios sąlygos, kaip ir Bulgarijai. Tačiau galiu Jus patikinti, kad nepaisant techninių kliūčių Parlamentas dės visas įmanomas pastangas, kad balandžio 13 d. vyksiančio balsavimo metu galėtų priimti tinkamą sprendimą dėl derybų baigties.

## **ES įgaliojimas žmogaus teisėms**

Jūsų sprendimas skirti ES įgaliojimą žmogaus teisėms šiek tiek neramina Parlamentą. Mūsų institucija, kaip žinote, yra šios politikos pradininkė ir nuostatos dėl žmogaus teisių apsaugos visuomet įtraukiamos į mūsų tarptautinius susitarimus.

Viena žmogaus teisės visuomet buvo ir yra pagrindinis aspektas, į kurį atsižvelgiame sprenddami Sąjungos išorės politikos klausimus, ir skirdami įgaliojimą galėtume padidinti žmogaus teisių svarbą.

Antra kyla abejonių, ar Parlamentą sugebės kontroliuoti Sąjungos veiksmus šioje srityje. Parlamentas sėkmingai bendradarbiavo su Komisija šioje srityje ir esame itin suinteresuoti užtikrinti, jog ir toliau palaikysime šiuos ryšius.

Kaip šis įgaliojimas informuotų Parlamentą apie savo veiklą? Norėtume, kad apgalvotumėte šiuos klausimus prieš priimdami sprendimą įgyvendinti idėją, kuri galėtų sukelti sunkumų arba įgyvendinta būtų tik simbolinę reikšmę.

## **Taikos procesas Artimuosiuose Rytuose**

Praėjusį mėnesį Jordanijos karalius Abdallah pareiškė Europos Parlamentui, kad atsirado galimybė plėtoti taikos procesą, tačiau, kad ja bus galima pasinaudoti tik dvejus metus. Siekiant nepraleisti progos itin svarbūs yra sausio 9 d. vyksiantys prezidento rinkimai Palestinoje. Todėl Parlamentą į juos siųs 30 narių delegaciją. Tai – didžiausia iki šiol Parlamento siųsta delegacija rinkimams stebėti.

## **Ukraina**

Pagaliau Europos Sąjunga parodė, jog gali imtis vadovės vaidmens tarptautinėje arenoje. Manau, kad galime pasveikinti ES įgaliojimą išorės politikai J. Solaną. Ketinu aplankyti Ukrainą po rinkimų ir naujojo Parlamento inauguracijos iškilnių Kijeve ir išreikšti Europos Parlamento paramą demokratiniam procesui.

## **Turkija**

Europos Parlamentas per balsavimus, vykusius prieš 2 dienas, Jus ragino pradėti derybas su Turkija „nepagrįstai neatidėliojant.“ Šiandien naktį J. P. Balkenende paskelbė, jog derybos su Turkija bus pradėtos spalio 3 d.

Parlamentas pritaria pasirinktai datai.

Tikiuosi, kad dar šiandien Turkija galės pritarti sąlygoms, kurias Jūs nustatėte vakar.

Balsavimo rezultatai aiškūs: 407 balsai „už“ ir 262 – „prieš“. Tačiau svarbu yra tiek tai, kam Parlamentas pritarė, tiek tai, ką jis atmetė. Parlamentas kategoriškai atmetė bet kokią planą B, privilegijuotą partnerystę ar bet kokią visateisės narystės alternatyvą. Mūsų pozicija yra aiški ir galutinė. Žinoma, pradėti derybas nereiškia, kad jos bus baigtos. Niekomet negalima numatyti derybų dėl narystės baigties. Tačiau pradedant derybas užsibrėžiamas tikslas – visateisė narystė.

Suprantama (ir žinau, kad šis klausimas buvo priežastimi įtemptų diskusijų su R. T. Erdoganu), kad derybų pradžia reikš, jog Turkija privalės pripažinti Kiprą. Prie derybų stalo sėdės 25 šalių atstovai. Viena iš jų bus Kipras ir dar viena – Turkija.

Suprantama, kad derėtis galima tik pripažįstant vieniems kitus.

Parlamentas ilgai svarstė savo poziciją. Pastaraisiais mėnesiais Turkijos narystės klausimas praktiškai užgožė Parlamento veiklą: konferencijos, vizitai (Ministro pirmininko R. T. Erdogano ir Leylos Zanos bei kitų), nepriklausomi pranešimai, delegacijų perkėlimai į regioną, klausymai moters teisių, žmogaus teisių ir kitais klausimais.

Lankydamasis Turkijoje supratau, kad visi – nuo valdžios institucijų iki žmogaus teisių gynėjų, nuo Graikų stačiatikių patriarcho iki profesinių sąjungų vadovų – pabrėžiu, visi reikalavo pradėti derybas. Buvo akivaizdu, jog narystės perspektyva buvo varomoji jėga ir politinių, socialinių ir ekonominių reformų garantas. Sprendimas nepradėti derybų reikštų, jog šis procesas nutrūktų.

Tačiau taip pat akivaizdu, kad užduotis integruoti Turkiją į ES nėra lengva, ir abejoju, ar visi asmenys, su kuriais susitikau Turkijoje gerai supranta, koks didelis šis triūsas. Esminė Parlamento pranešimo dalis yra apie tai, ką reikės daryti pradėjus derybas. Parlamentas turi sustiprinti savo ryšius su Turkijos pilietine visuomene.

Kita svarbi užduotis – politinius sprendimus gerai išaiškinti Europos visuomenei. Jei bus manoma, kad Turkijos klausimas atkartos Lepanto mūšį ar Vienos apsiaustį, nieko nepasieksime.

Todėl Parlamentas prašo pranešti apie bet kokį pasiūlymą atidėti derybas su Turkija. Jei Parlamentas turi teisę priimti naują valstybę narę pasibaigus deryboms būtų keista, jei mus tik informuotų apie priimtą sprendimą. Jau vien todėl, kad būtina Parlamento parama šias derybas aiškinant plačiau visuomenei. Kaip Parlamentas galėtų išaiškinti sprendimą, prie kurio priėmimo jis neprisidėjo?

Galiausiai

### **Kofi Annanas/Irakas**

Norėčiau padėkoti pirmininkaujantiems šaliai už tai, kad ji pasiūlė Kofi Annanui kreiptis į Jus. Prieš metus per A. Sacharovo premijos įteikimo iškilmes Europos Parlamentas priėmė Kofi Annaną, kuriam, mano supratimu, būtina mūsų parama. Todėl tiems, kurie jį kritikavo pastarosiomis savaitėmis, norėčiau pasakyti, kad gyvenantys krikščiniame name, neturėtų svaidyti akmenų, kaip sakome mes, ispanai, ar, kaip sako anglai, „*people who live in glass houses shouldn't throw stones*“, ar prancūzai: „*Qu'as tu a regarder la paille qui est dans l'oeil de ton frère? Et la poutre qui est dans ton oeil à toi, ne la vois tu pas!*“

Nuoširdžiai dėkoju.